

ISSN 1640-2863

WIĘŚCI SYCYNY

Nr 13/14

listopad-grudzień 2001 r.

STOWARZYSZENIE OSWIATOWE SYCYNA

Wstępna koncepcja zagospodarowania otoczenia i prezentacji zabytków w Sycynie

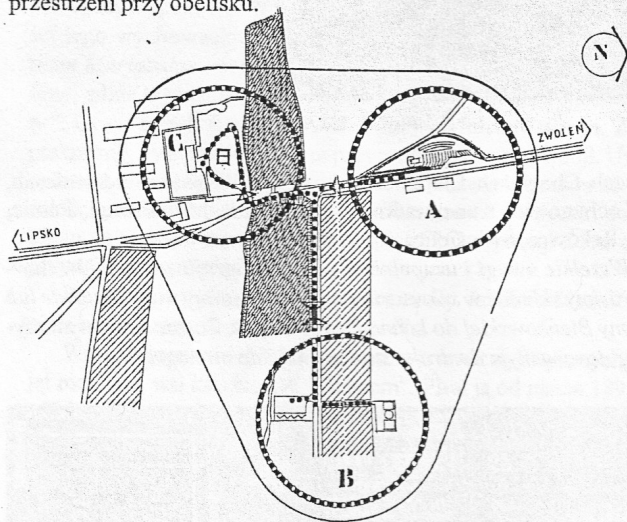
Opracowanie ma na celu przedstawienie koncepcji zagospodarowania trzech rejonów miejsc, na których znajdują się obiekty związane z Janem Kochanowskim w Sycynie.

Stan istniejący. Do wyżej wymienionych trzech miejsc należy zaliczyć:

- A – Miejsce położone bezpośrednio przy drodze krajowej Zwoleń–Lipsko, na styku z zachodnim krańcem zabudowy zagrodowej, na którym usytuowany jest pomnik Jana Kochanowskiego.
- B – Miejsce lokalizacji obelisku-kapliczki, położone po północnej stronie zaplecza zabudowy zagrodowej wraz z projektowanym dojściem i parkingiem.
- C – Miejsce związane z urodzeniem poety – dwór położony w otoczeniu parkowym, w południowej części Sycyny, nad brzegiem stawu Przerwaniec.

Teren oznaczony literą A obecnie jest w znacznej mierze nieuporządkowany, zlokalizowany jest na nim pomnik poety, zwrócony osią w kierunku drogi. Od strony zachodniej i częściowo północnej obszar ten ograniczony jest ciekami wodnymi. Przy pomniku rosną pojedyncze drzewa ozdobne.

Teren oznaczony literą B położony na wzniesieniu za prywatną stodołą, jest obecnie jedynie wyгородzony na niewielkiej przestrzeni przy obelisku.

Koncepcja powiązań rejonów upamiętnienia miejsc Jana Kochanowskiego w Sycynie: A – rejon istniejącego pomnika uzupełnionego kalendarium; B – rejon obeliska uzupełnionego parkingiem z formami plastycznymi; C – rejon dworku z parkiem

cd. na str. 7

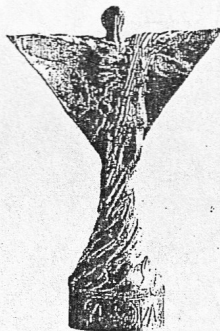

Zdrowia, powodzenia,
wytrwałości i nadziei
na Święta Bożego Narodzenia
i Nowy 2002 Rok życzymy
wszystkim mieszkańcom
i przyjaciółom Sycyny

Stowarzyszenie Oświatowe SYCYNA

Słowo Ludu

DWA GAZETA CODZIENNA

Skrzydła 2001

Kapituła Nagrody Gospodarczej
Słowa Ludu
SKRZYDŁA
przyznaje statuetkę

„Skrzydła 2001”

DLA

**Stowarzyszenia
Oświatowego „SYCYNA”**

Jako wyraz uznania
za wkład firmy w rozwój
gospodarki wolnorynkowej
i promowanie swoją działalnością
regionu radomskiego

Przewodniczący Kapituły
Zofia DąbalskaWiceprzewodnicząca Kapituły
Elżbieta DąbrowskaCzłonek Kapituły
Zdzisław GregorczykCzłonek Kapituły
Wojciech JabłońskiCzłonek Kapituły
Janusz KaloskaCzłonek Kapituły
Waldemar Różycki

Wśród 19 wyróżnionych przez Kapitułę, jedno Skrzydła otrzymało Stowarzyszenie Oświatowe Sycyna. Dyplom i statuetkę wręczono na wielkiej Gali Słowa Ludu w sali koncertowej Starostwa w Radomiu w piątek 23 X 2001 r. W uroczystości uczestniczyli przedstawiciele Stowarzyszenia – Jerzy Sowuła, Grzegorz Stawarz, Mateusz Salbut, Henryk Bednarczyk. Pierwsze wyróżnienie Stowarzyszenie otrzymało w 2000 r. w konkursie „Złota Róża” – przewodniczącego SLD.

Biblioteka Sycyńska (V tom)

„Ciepielów dawniej i dziś”

26.10.01 w Urzędzie Gminy w Ciepielowie odbyła się uroczysta promocja książki Stowarzyszenia Oświatowego Sycyna „Ciepielów dawniej i dziś” pod redakcją Henryka Bednarczyka i Heleny Kowalskiej-Kutery. To pierwsza monografia Ciepielowa. Książka jest

cd. na str. 2

Wójt Zbigniew Ostrach (z lewej) i prof. Henryk Bednarczyk podczas promocji monografii

Kolejny kurs komputerowy

Kurs „Technologie informacyjne w szkole” zorganizowany został przez Stowarzyszenie Oświatowe Sycyna. To już czwarta edycja kursu. Do tej pory kursy ukończyło 160 osób. Na zajęcia uczęszcza 14 osób. Kierownikiem jest mgr Maria Mendyk, prowadzącymi są: mgr Arosław Jakóbiak, mgr Maria Suwała, mgr Tomasz Pluta, mgr Mirosław Pisarczyk. Prowadzony jest również nabór na kurs nauczania zintegrowanego. Chętnych prosimy o kontakt z panią Marią Mendyk, tel. 676 24 17.

Biblioteka Sycyńska (V tom) „Ciepielów dawniej i dziś”

zbiorowym osiągnięciem mieszkańców Ciepielowa. Zaproszonych gości powitał wójt gminy **Zbigniew Ostrach**. „Jest do dla nas wyróżnienie. To dobrze, że znaleźli się ludzie, którzy z pasją dokumentują przeszłość naszego regionu – powiedział wójt. W czasie uroczystości prof. **Henryk Bednarczyk** powiedział: „Chcemy pokazać prostych ludzi, którzy tworzyli wczoraj i dziś, a nie zdążyli się zapisać na kartach wielkiej historii”.

słychać wzruszenie, teraz jestem bardzo szczęśliwa”.

Książka zawiera materiały dotyczące dziejów Ciepielowa i miejscowości gminy. Odrębne miejsce zajmują materiały o parafii, szkole, przedszkolu, gimnazjum, ochotniczej straży pożarnej, posterunku policji. Publikację można kupić w księgarniach i sklepach Ciepielowa, Sycyni, Lipska, Radomia i Zwolenia.

Przedstawiono notki, wiele informacji o Antoniowie, Czerwonej, Biela-

Zespół autorski monografii „Ciepielów dawniej i dziś”

Cały splendor związany z jej wydaniem należy się pani **Helenie Kowalskiej-Kuterze**, która jeśli chciałyby opowiadać jak powstawała ta książka, jak zbierała materiały, pewnie powstałaby nie jedna pozycja, a cała seria monograficzna. Myślę, że to zdarzenie, które ma dziś miejsce, jest świadectwem nowej aktywności ludzi. – „Z kartek książki spoglądaj na mnie uśmiechnięte, znajome twarze, osób, wśród których wyrosłam, i wśród których się wychowałam – w głosie pani **Heleny Kowalskiej-Kutery**

nach i Pasiokach, Chotyzach, Ciepielowie Starym, Dąbrowie, Gardzienicach, Kałkowie, Kochanowie, Kunegundowie, Łaziskach, Mariankach, Pcinie, Ranachowie, Rekówce, Świesielicach, Wielgiem.

*Uwaga: Wszelkie uwagi i uzupełnienia do monografii „Ciepielów dawniej i dziś” prosimy składać w sekretariacie Urzędu Gminy w Ciepielowie lub do Pani **Lucyny Bienkowskiej** do końca lutego 2002 r. Zostaną one wykorzystane w przygotowywanym do druku suplemencie do monografii.*

W prasie o monografii „Ciepielów dawniej i dziś”:

Po promocji V tomu Biblioteki Sycyńskiej „Ciepielów dawniej i dziś” pod redakcją Henryka Bednarczyka i Heleny Kowalskiej-Kutery w gazetach regionalnych ukazały się artykuły na temat monografii. **Echo Dnia** opublikowało tekst „Dzielo przerosło zamiar” Z. Bąka (31.10.2001). Wymienieni zostali w nim autorzy poszczególnych rozdziałów publikacji. Artykuły w **Tygodniku Radomskim** (07.11-20.11.2001 r.) G. Dębowskiego i **Słowie Ludu** „Regionalny bestseller” J. Madejskiego zawierały informacje o zawartości monografii i celach jej wydania. W **Gazecie Wyborczej** zamieszczono tekst „O historii i wzorach” Magdy Ciepielak. Autorka zamieściła wzmiankę dotyczącą promocji oraz dawnego i współczesnego Ciepielowa.

Podczas prezentacji monografii, Sala Konferencyjna Urzędu Gminy była pełna

Biblioteka Sycyńska – nowa książka

Sycyna gniazdo ojczyste Jana Kochanowskiego

OCHRONA ZABYTKÓW

SYCYNA gniazdo ojczyste JANA KOCHANOWSKIEGO

Sycyna

Pod redakcją Henryka Bednarczyka
B5 str. 150, cena 20 zł.

seminarium wynika, że największy zakres prac w naszym regionie został dokonany w latach osiemdziesiątych w okresie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Zamieszczone relacje i dokumenty **Zdzisława Gawrońskiego** i **Andrzeja Lesisza** o ogromnym zaangażowaniu lokalnych społeczności. Z szacunkiem przypominamy ich zasługi. Publikujemy wyniki badań archeologicznych w opracowaniu **Marka Figla**. Koncepcje zagospodarowania terenu parku z fundamentami dworku opracowaną przez **Michała Smoktunowicza**, a tak-

Zapowiedź wydawnicza: **Wacław Karczewski „W WIELGIEM”**

*Każdy jest niewolnikiem swej ojczyzny.
Ziemie kocha się po synowsku*
Adolf Dygasiński

Tę myśl „pisarza chłopskiego i zwierzęcego” można odnieść do twórczości jego wychowanka **Wacława Karczewskiego**, piszącego pod pseudonimem **Marian Jasieńczyk**. Los zetknął ich w majątku Wielgie (gmina Ciepilów), gdzie Dygasiński pełnił rolę nauczyciela domowego, „u światłej szlachty”. Uczyl trzech **Karczewskich** i **Jacka Malczewskiego**. Założył dla nich ptaszarnię, by stała się źródłem przyrodniczych obserwacji. Uwrażliwiał podopiecznych na piękno otoczenia. Potrafił także zainteresować chłopców przeszłością. Odbywali wspólnie kilkukilometrowe wycieczki do Jawora Soleckiego na miejsce bitwy, w której 6 XI 1863 r. poległ **Dionizy Czachowski**, przywódca powstańców.

Poczynania pedagogiczne zaowocowały. Jacek uwiecznił postać nauczyciela na ilustracjach do „Godów życia”.

Wacław, zaprawiony w młodości do wprawek stylistycznych, poświęcił swojej rodzinnej wsi książkę „W Wielgiem”. Pisał ją od marca 1895 r. do sierpnia 1896 r., kiedy to przenosił się z Warszawy do Szawcarii.

Pozostał wierny wskazaniom **Dygasińskiego**, który – jako naturalista – wyciągał od pisarza „fotografii życia”. **Jasieńczyk** drobiazgowo opisuje stroje, wnętrza chat. Przedstawia też zwyczaje wsi północnomalopolskiej, np. Sobótkę. Obzędem weselnym towarzyszą przysięgi:

„Na piecu orał, żyto siał, Baba płakała, chłop się śmiał: Nie płacz, kobito, będzie chleb, Pół kosza żyta, worek pług! ...hu! ...ha!...”

Na końcu książki zamieszczono słowniczek gwary. Szata słowna została bardzo starannie opracowana. Obrazy są wyraziste, szczególnie w opisach przyrody – wschodzącego słońca, księżycy. Powieść jest napisana „prozą rymowaną”.

Autor wierzy, że życie chłopów mocno związanych z ziemią może być wartościowe. „(...) Chłopi mają w sobie coś, co przypomina głowy Piastów”.

Karczewski potrafi docenić godność mieszkańców wsi. Rozumie ich sposób myślenia i zachowanie: „(...) są ludźmi w całej pełni. Myślą i mówią po swojemu, przeżywają swe wzloty i upadki”.

Zachowania głównych bohaterów: „dworskiej latawicy”, Magdy i staczającego się na dno moralne Musiały, są uzasadnione psychologicznie. Postacie są reali-

Od redakcji: Pani **Helena** i **Czesław Barańscy** są autorami monografii „Lipisko”, a teraz wspólnie z dużym zespołem współautorów pracują nad monografią powiatu lipskiego. Będziemy wspierać wydanie monografii.

że propozycje badań, eksponowania zabytków i popularyzacji **Adama Penkali**. Całościową koncepcją **Tadeusza Derlatki** zagospodarowania otoczenia trzech rejonów (A – okolice pomnika **Jana Kochanowskiego** przy szosie Zwoleń–Lipisko, B – parku z fundamentem dworku, młynem i wozownią, C – otoczenia obelisku z 1621 roku z zagospodarowaniem placu po starej szkole, który jednocześnie pełniłby funkcję parkingu.

Myślę, że Trzecia Rzeczpospolita ma wyjątkową sposobność dokonać dalszych kroków. Zamieszczone Poślanie Stowarzyszenia Miłośników Poezji im. **Jana Kochanowskiego** Renesans w Radomiu w sprawie budowy pomnika poety w Radomiu jest tego przykładem. To dobrze, niech powstają takie i inne pomysły w całym kraju. Naszym zadaniem jest jednak koncentracja wysiłków szczególnie w Sycynie.

Upamiętnienie związków i śladów **Jana Kochanowskiego** w Sycynie to powinność, ale i promocja Czarnolasu i Zwolenia. Chodzi o dowody materialne, porządkowanie i inwestycje. Przedstawiamy takie koncepcje eksponowania zabytków w Sycynie, ale i modernizacji Muzeum w Czarnolesie, uporządkowania dróg, budowy trasy rowerowej, gospodarstw agroturystycznych, aby te miejscowości mogły stać się bardziej popularne, aby turyści zatrzymywali się u nas dłużej. Musimy stworzyć program ogólnopolski, ale i lokalny. Winny te zadania być uwzględnione w większym stopniu w planach gminy, powiatu i województwa. To prawda, jest wiele lokalnych przedsięwzięć pielęgnujących poezję, tradycję, pamięć o naszym Wielkim Rodaku.

Urzeczywistnienie tych planów to ogromne zadanie. Zachęcam do ich podjęcia. Poczyniliśmy pierwsze kroki opracowując elementy strategii rozwoju wsi Sycyna i sygnalizujemy nowe projekty.

Zapraszamy wszystkich do przygotowania i godnego uczczenia rocznic przypadających w 2004 i 2005 roku poprzez ogłoszenie programu i Roku **Jana Kochanowskiego** lub szerzej **Odrodzenia** i **Integracji Europejskiej**.

styczne i przypominają bohaterów „Chłopów” **Reymonta**. **Julian Krzyżanowski** sądzi nawet, że dzieło **Karczewskiego** mogło być inspiracją dla późniejszego noblisty. To najlepsze świadectwo uznania dla talentu **Jasieńczyka**.

Od drugiego wydania książki (1948 r.) minęło ponad pół wieku. Zmieniły się realia życia społeczno-gospodarczego. Znikły dwory i ziemiaństwo, inne są sposoby uprawy ziemi oraz warunki egzystencji rolników. Porównanie obu obrazów – minionego i współczesnego – może stanowić szczególną okazję do ożywionych dyskusji. Dlatego z entuzjazmem należy przyjąć inicjatywę trzeciego wydania książki „W Wielgiem”.

Inicjatorowi przedsięwzięcia – Bibliotece Sycyńskiej – należą się zatem szczególne słowa uznania. Nieprzypadkowo jej twórcze przedsięwzięcia na niwie edukacji regionalnej wiążą się z miejscem urodzenia **Jana Kochanowskiego**. Z pewnością wydanie dzieła **Karczewskiego** nie jest ostatnim słowem tej aktywnej instytucji, której działalność przypomina czasy **Kuźnicy Kollatajowskiej**.

Pozycja powinna trafić do bibliotek szkolnych jako pomoc w edukacji regionalnej. Mogłaby ułatwić racjonalne i emocjonalne wiązanie uczniów z małą ojczyzną, z „krajem lat dziecinnych”. Informacje **Juliana Krzyżanowskiego** zawarte w posłowniu, mogłyby skłaniać studentów do poszukiwania materiałów o innych utworach autora (np. „**Drobiazgów garść**”, „**Mieczek Wieliski**”). Warto też pamiętać, że dramat **Karczewskiego** „**Lena**” zdobył wyróżnienie w konkursie im. **Bogusławskiego**. Sztuka była wystawiana na scenach stolicy i w Radomiu, a główną rolę grała popularna wówczas **Maria Wisnowska** (jej życie zakończyło się tragicznie).

Jak słusznie zauważa **J. Krzyżanowski**, o życiu autora „**W Wielgiem**” „wiemy stosunkowo bardzo niewiele”. **Karczewski** był przecież nie tylko pisarzem, lecz i bibliotekarzem. Warto byłoby w przyszłości wyeksponować elementy autobiograficzne w jego utworach i poszerzyć wiadomości o autorze.

Nadarza się ku temu szczególna okazja. 24 XI 2001 r. minęło dziewięćdziesiąt lat od śmierci **Wacława Karczewskiego**, który z utęsknieniem marzył o powrocie do rodzinnych stron. Wracając z **Rappersville** zmarł w **Krakowie**.

Wznowienie książki **M. Jasieńczyka** to dobry sposób, aby pisarz ten nie został „niesłusznie zapomniany”. Był to bowiem „człowiek rasowy, wysoki i kultury”.

Helena Barańska

Henryk Bednarczyk

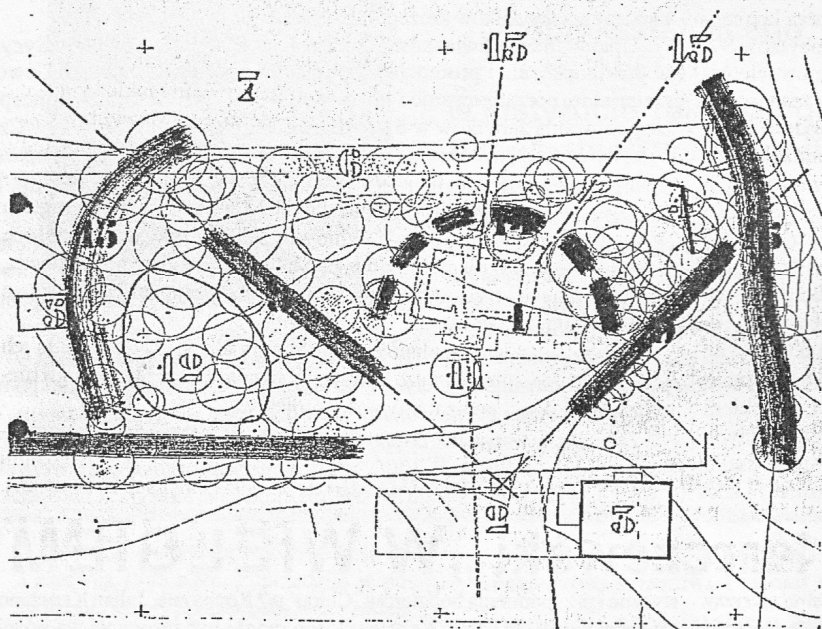
PARK W SYCYNIE

ZAGOSPODAROWANIE REJONU WYKOPALISK ARCHEOLOGICZNYCH BYŁEGO DWORU KOCHANOWSKICH

Według koncepcji Michała P. Smoktunowicza

Park jest jedną z części byłego majątku Sycyna. Cały zespół, ukształtowany w średniowieczu, z licznymi nawarstwieniami kulturowymi późniejszych okresów, jest bardzo ciekawym zabytkiem ewolu-

oraz stawem, składały się: budynki folwarczne, sad, dwór oraz mały park. Zmiany stosunków własności oraz sposobów użytkowania utrudniają objęcie akcją rewitalizacji całego zespołu. Liczne przekształcenia struktury przestrzennej wręcz uniemożliwiają taki zabieg. Zadaniem tego projektu jest ratowanie małej części historycznej spuścizny. Terenem, w którym zachowało się najwięcej elementów zabytkowych oraz w którym najlepiej widoczna jest synteza wielowiekowej ewolucji układu, jest właśnie park. W związku z tym zakres

Elementy zabytkowe parku

1. Zarys fundamentów XVI-wiecznego dworu
2. Zarys rzutu dworu z połowy XIX wieku
3. Murowana dobudówka do dworu (pocz. XX w.)
4. Fragment dawnego ogrodzenia folwarku
5. Jeden z budynków folwarcznych
6. Brukowa droga wzdłuż stawu
7. Staw
8. Zachodnia aleja kasztanowa
9. Szczątkowo zachowana aleja wschodnia
10. Droga dojazdowa i szpalery
11. Centralna polana
12. Mała polanka
13. Otwarcia widokowe na staw i wieś
14. Zróżnicowana ściana centralnej polany
15. Kulisy, zamykające kompozycję parku

cji kształtowania dóbr ziemskich. Układ wsi, stawu, budynków gospodarczych, sieć dróg oraz centralny punkt – zespół dworsko-folwarczny zasługuje na większe zainteresowanie i powinien zostać objęty ochroną konserwatorską lub krajobrazową. Podobne sugestie wysuwają M. Brykowska i K. Misiewicz, autorzy opracowania wyników badań archeologiczno-architektonicznych w Sycynie.

Dwór wraz z otoczeniem położony jest w południowej części wsi Sycyna, nad brzegiem stawu Przerwaniec. Na zespół ten, ograniczony z trzech stron drogami

okładne odtworzenie kształtu siedziby, szczególnie w okresie od XVI do XVIII wieku, nastęrcza wielu trudności. W tym przypadku można posłużyć się tylko analogiami z ówczesnymi sposobami rozplanowania szlacheckich siedzib wiejskich. Wyniki takiej analizy porównawczej pozostaną jednak w sferze hipotez. Drugi etap rozwoju otoczenia dworu w Sycynie jest łatwiejszy do uchwycenia i interpretacji ze względu na liczne pozostałości. Zaproponowana w dalszej części opracowania metoda analizy pozwoliła odczytać pierwotną koncepcję urządzenia parku oraz kolejne jego przekształcenia od połowy XIX wieku aż do dnia dzisiejszego.

W pracach nad renowacją parku autor przewiduje: prace ziemne, budowę nawierzchni utwardzonych, montaż płotu, dosadzanie krzewów i drzew, formowanie żywopłotów, dosadzanie krzewów, zasadzanie kwiatników i trawników.

opracowania projektu ograniczono do tego obszaru. Granice jego stanowią: od północy – brzeg stawu, od wschodu – szosa Zwoleni-Sandomierz, od południa – linia wyznaczona przez pozostałą dobudówkę dworu oraz szpalery kasztanowo-topolowy, od zachodu – linia dawnych zabudowań folwarcznych.

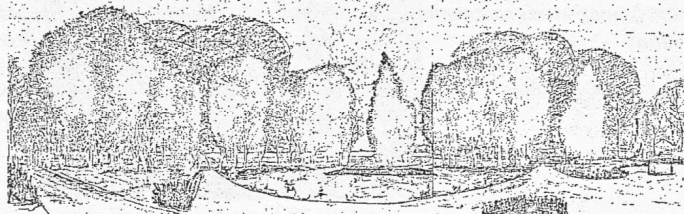
Masyw drzew nad brzegiem stawu jest doskonale widoczny z szosy, prowadzącej ze Zwolenia. Pozostałe elementy, wiążące park z otaczającymi terenami, są bardzo słabo czytelne. Zabudowa mieszkaniowa oraz szkoła, zlokalizowane na południe od dworu dominują i w tym otoczeniu stanowią znaczny dysonans. Drugim rażącym elementem jest grupa nowych budynków gospodarczych szkoły rolniczej. Brak jakiegokolwiek izolacji pomiędzy tym zespołem a parkiem powoduje zmianę układu kompozycyjnego parku. Centralny punkt przesuwają się poza jego granice.

Główne wejście na teren parku prowadzi z szosy, kilkadziesiąt metrów od brzegu stawu. Za bramą droga rozwidła się. Jedna prowadzi równoległe do brzegu i zanika w połowie długości stawu. Nawierzchnię tej drogi stanowi bruk. Druga droga, ziemna, biegnie lekko pod górę przed zachowaną częścią dworu, gdzie znowu rozwidła się. Oba odgałęzienia prowadzą do zabudowań, użytkowanych obecnie przez szkołę rolniczą.

Od strony drogi teren parku ogrodzony jest płotem z siatki metalowej na betonowej podmurówce. Z pozostałych stron park jest dostępny. Dojście z zewnątrz jest jednak utrudnione ze względu na konieczność obejścia bądź stawu, bądź zabudowań mieszkaniowych i pofolwarcznych.

Łagodny stok, spadający w kierunku stawu, zbudowany jest z polodowcowych glin i piasków. Przeważają jednak gliny, w związku z czym w zagłębieniach terenowych zbiera się woda. Obszar jest zmeliorowany tylko częściowo, a stan rowów odpływowych jest zły.

Park oraz otaczające go tereny dawnego majątku w Sycynie, jakie widzimy w obecnej formie, są efektem wielowiekowych przekształceń. Obiekt ma bardzo bogatą historię, a dzięki powiązaniom z rodziną Kochanowskich uzyskał trwałe miejsce w dziejach kultury polskiej. Jednak pomimo licznych źródeł do-

Prespektywiczne rozwinięcie – centralna polana

Wejście do parku

PO WYBORACH

23 września odbyły się wybory do Sejmu i Senatu. W naszym okręgu wyborczym do Sejmu kandydowało 169 osób, a do Senatu – 8. Frekwencja wyborcza wynosiła 43,6 %. Do głosowania uprawnionych było 561 osób.

W obwodzie na kandydatów do Senatu głosowało 244 osoby. Najwięcej głosów otrzymali: **Zbigniew Gołąbek** z SLD-UP – 114, **Zdzisław Władysław Kieszkowski** z PSL – 66, **Wiesław Szymaniak** z PSL – 49, **Wiesława Regina Sadowska** z SLD-UP – 48, **Wojciech Pyrek** z Samoobrony Rzeczypospolitej Polskiej – 46.

Na kandydatów do Sejmu głosowało 245 osób. Najwięcej głosów otrzymali: **Jerzy Sowula** z PSL – 80, **Marek Michał Wikiński** z SLD-UP – 47, **Henryk Maziarek** z SLD-UP – 22.

20 LAT TOWARZYSTWA MIŁOŚNIKÓW MIASTA ZWOLENIA im. JANA KOCHANOWSKIEGO

Towarzystwo Miłośników Miasta Zwolenia im. Jana Kochanowskiego obchodzi w bieżącym roku swoje 20-lecie. Towarzystwo zostało zarejestrowane 6 kwietnia 1981 roku. Pierwsze walne zebranie odbyło się 20 maja 1981 r. Wydało dotychczas 11 publikacji książkowych oraz 31 numerów „Głosu Zwolenińskiego”. Jego celem jest wspieranie rozwoju kulturalnego i gospodarczego Zwolenia.

W dniu 29.10.01 z okazji jubileuszu 1981-2001 w Domu Kultury zorganizowano uroczyste obchody, które połączone z 40-leciem odsłonięcia pomnika Jana Kochanowskiego dłuta Władysława Jani. Uczestniczyło w nich 100 gości. Wśród nich był Wicemarszałek Sejmu **Tomasz Nałęcz**, Senator **Zbigniew Gołąbek**, Przewodniczący Stowarzyszenia „Renesans” **Tadeusz Derlatka**, Starosta Powiatu Zwolenińskiego **Jerzy Koziołski**, przewodniczący Rady Powiatu w Zwoleniu **Jerzy Sowula**. Wszystkich gości przywitał przewodniczący Towarzystwa **Wacław Kuś**. Podczas uroczystości został wygłoszony wykład „Jan Kochanowski – nasz współczesny” przez prof. UMCS-u **Stefana Nieznanskiego**, o pomnikach Jana Kochanowskiego mówiła **Maria Jaskot** – dyrektor Muzeum Regionalnego w Zwoleniu, natomiast przemiany społeczno-gospodarcze w mieście w latach 1961-2001 przedstawił burmistrz Zwolenia **Jan Pęksyk**.

W czasie uroczystości Medalem Towarzystwa uhonorowano 8 osób, m.in. **ks. Kazimierza Szarego** i **prof. Tadeusza Sołtyka** – konstruktora samolotów. Laureatom wręczono również dyplomy i publikacje Towarzystwa. **Prof. Henryk Bednarczyk** wręczył Towarzystwu zestaw wydawnictw Biblioteki Sycyńskiej oraz przedstawił propozycje wspólnego przygotowania się do zbliżających się rocznic w 2004 i 2005 roku. Spotkanie wzbogaciły występy artystyczne w wykonaniu **Zespołu Poezji Śpiewanej** z Domu Kultury, zespołu folklorystycznego „**Gotardowie**” i koncert organistów.

Życiorys:

Jan Kapcia

Urodził się 27 października 1921 roku w Sycynie. Uczęszczał do 5-klasowej szkoły powszechnej w Sycynie, gdzie uczył go kierownik **Jan Skiński** i **Maria Staroń**. Następnie uczył się w Jasięcu Soleckim i Zwoleniu, gdzie w 1934 roku otrzymał świadectwo ukończenia szkoły powszechnej. Dzieciństwo spędził w rodzinnej Sycynie. Przyjaźnił się z **Władysławem Bednarczykiem**, **Eugeniuszem Kwapińskim** i **Stanisławem Sitkiem**. Po wybuchu wojny w 1939 roku ukrywał się w bunkrach. 8 września we wsi pojawili się Niemcy. Wówczas został wraz z innymi mieszkańcami skazany na rozstrzelanie. Dzięki **Stanisławowi Stępnio**wi, który znał niemiecki, wyjednano

ułaskawienie. Niemcy kazali wszystkim ludziom zejść się do swoich domów. Podczas wojny był zmuszony do pracy przy budowie okopów. W 1944 roku zawarł związek małżeński z **Helena Osuch**, która zmarła 07.12.1997 r. Przez ostatnie pół roku okupacji ukrywał się przed Niemcami u swoich teściów w Jasięcu Soleckim. Dom pana Kapcia znajduje się w sąsiedztwie szosy. W pobliżu znajdował się niemiecki szpital polowy. Pan Jan wspomina, że tych, którzy zginęli zakopywano na cmentarzu w lesie zwolenińskim. Do tej pracy zmuszano **Eugeniusza Duliasza** i **Jana Falka**. W czasie działań wojennych w 1945 roku, kiedy Niemcy wysadzali most nad stawem, odłamek bomby trafił w dom pana Jana. Spłonęła cała zagroda i cała rodzina znalazła się w wyjątkowo trudnej sytuacji. Niemcy zabrali całą trzodę i bydło. Rosjanie, którzy przybyli do wsi, zorganizowali na podwórku p. Jana kuchnię polową. Kiedy opuszczali zabrali ostatnią klacz. Po wojnie rozpoczął budowę domu, do którego wprowadził się z rodziną w 1946 r. Uczęszczał do Państwowej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego w Sycynie. Pracował na 8-ha gospodarstwie. W młodości zajmował się hodowlą koni. Był jednym z założycieli Spółdzielni Spożywców Gromada w Sycynie, której został prezesem. Sklepowym został Jan Kustra, skarbnikiem – **Józef Salbut**, księgowym – **Jan Wróbel**. Działała ona we wsi w latach 1946–1949. Początkowo mieściła się w pustym mieszkaniu obok domu rodziny Kozłów. Potem przeniesiona została do domu **Jana Kustry**. W roku 1949 przymusowo przeniesiono ją do gminy Grabów. Brał udział w założeniu Ochotniczej Straży Pożarnej w Sycynie. Od momentu jej powstania w 1958 r. do 1985 r. pełnił funkcję jej prezesa. Wspierał budowę remizy. Brał czynny udział przy budowie kościoła w Jasięcu Soleckim. Był członkiem Zarządu Komitetu Budowy Kościoła. Córka **Krystyna** jest mgr matematyki. Dwaj wnukowie: **Tomasza**, który od roku przebywa w Anglii i **Karola**, który studiuje w Białej Podlaskiej. Połowę ziemi przepisał na córkę, drugą połowę wydzierżawił **Stanisławowi Stępnio**wi. Za pracę otrzymał odznaczenia i dyplomy: dyplom uznania Związku Spółdzielni Mleczarskich (1968), List Pochwalny Związku OSP Okręgu Wojewódzkiego w Kielcach (1968), Srebrny Medal za Zasługi dla Pożarnictwa (1978), Medal z okazji IV Zjazdu Miejsko-Gminnego Związku OSP w Zwoleniu (1983), Srebrny Medal z okazji 25-lecia OSP w Sycynie (1983), wyróżniony Odznaką Zasłużonego Działacza Ruchu Spółdzielczego przez Prezydium Naczelnej Rady Spółdzielczej (1989).

Seminarium doktoranckie

28 listopada w szkole podstawowej w Sycynie odbyło się seminarium doktoranckie. Spotkanie poprowadził prof. **Stanisław Kaczor**, w którym uczestniczyło 22 słuchaczy. Profesor przedstawił propozycje tematów dotyczących doktoratu oraz określił warunki, jakie występują podczas pisania owej pracy. Przedstawił czynniki, które są istotne podczas przygotowywania doktoratu. Zdaniem prof. Kaczora trzeba zwrócić uwagę na następujące zagadnienia przed przystąpieniem do realizacji pracy:

1. Co wiadomo na dany temat.
2. Określić problem – metodologię badań.
3. Umiejętność wykazywania się wiedzą filozoficzną.
4. Umiejętnością korzystania z literatury obcojęzycznej.
5. Warunki niezbędne do realizacji pracy: dbałość o zdrowie,

wyznaczonej cel z przekonaniem użyteczności, stale podtrzymywanie motywacji, doskonalenie własnego warsztatu pracy, wsparcie środowiska (rodziny).

Uczestnicy byli zafascynowani poziomem przeprowadzonego seminarium. Następne spotkanie odbędzie się 24 stycznia 2002 roku o godz. 10.00 w Szkole Podstawowej w Sycynie. Będą to warsztaty, które poprowadzi prof. **Stanisław Kaczor**.

Sprawy organizacyjne prosimy kierować pod nr tel. – Radom 364-42-41 wew. 266 (Tomasz Kupidura); lub pocztą e-mailową – seminariumsos@2com.pl

SO SYCYNA będzie wspierać i udzielać pomocy materialnej i finansowej uczestnikom seminarium doktoranckiego: w organizowaniu warsztatu samokształceniowego, poszukiwaniu promotorów, dostarczaniu literatury, uczestnictwa w konferencjach naukowych krajowych i zagranicznych. Rytmiczna praca, wykonywanie samodzielnych zadań będzie tworzyć podstawy do badań, wspomaganych przez współpracujących nauczycieli-badaczy.

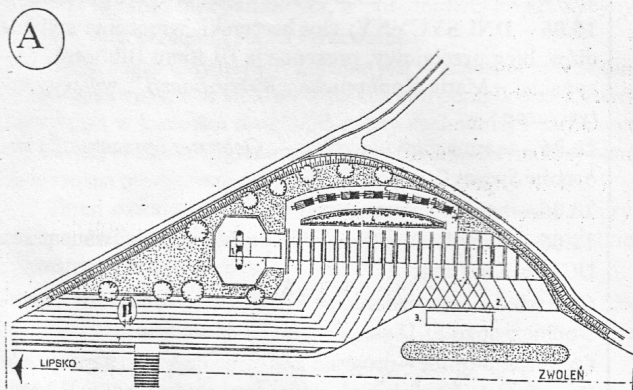
Wstępna koncepcja zagospodarowania otoczenia i prezentacji zabytków w Sycynie

cd. ze str. 1

Teren oznaczony literą C jest częścią byłego majątku Sycyna, ukształtowanego jeszcze w średniowieczu, z licznymi nawarstwieniami kulturowymi. Cały zespół jest ciekawym zabytkiem ewolucji kształtowania dóbr ziemskich. Obecnie zatarł się zupełnie ślad XVI-wiecznego dworu – miejsca urodzin Jana Kochanowskiego. Zniszczeniu uległa również istniejąca jeszcze w latach 80. XX wieku murowana dobudówka dworu z początku XIX wieku. Wokół byłego dworku zachował się bogaty, wartościowy starodrzew. Główne wejście na teren parku prowadzi z szosy, kilkadziesiąt metrów od brzegu stawu.

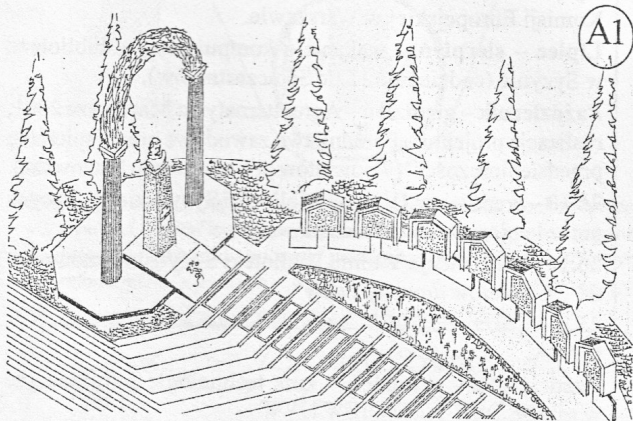
Uzasadnienie przyjętych rozwiązań. Koncepcja zagospodarowania rejonów związanych z upamiętnieniem Jana Kochanowskiego w Sycynie ma na celu uzyskanie atrakcyjnego, kompleksowego programu zwiedzania dla poszczególnej autokarowej grupy wycieczkowej oraz indywidualnych turystów. Każde z trzech miejsc ma określony odrębny charakter.

Teren A – położony przy wjeździe do Sycyny od strony Zwolenia, zaprojektowany jest z zachowaniem głównej dominaty założenia – istniejącego pomnika poety. Zdecydowano się zmienić orientację monumentu, poprzez jego obrót w kierunku północnym, w celu uzyskania osi kompozycyjnej założenia, po zachodniej stronie tej osi proponuje się umieszczenie rzeźbiar-

Koncepcja zagospodarowania terenu otoczenia pomnika Jana Kochanowskiego w Sycynie: 1. Pomnik Jana Kochanowskiego; 2. Parking samochodów osobowych; 3. Zatoka autokarów; 4. Kwietnik; 5. Kalendarium życia poety; 6. Pion informacyjny. Barierka

skiej formy przestrzennej, przedstawiającej kalendarium życia Jana Kochanowskiego. Przestrzeń pomiędzy formą rzeźbiarską

Koncepcja zagospodarowania terenu wokół pomnika Jana Kochanowskiego w Sycynie

a osi założenia zostanie izolowana kwietnikiem, którym (zakłada się) opiekować się będzie młodzież miejscowej szkoły. Pomnik istniejący, stanowiący zestaw wysokiego cokołu z czerwono-

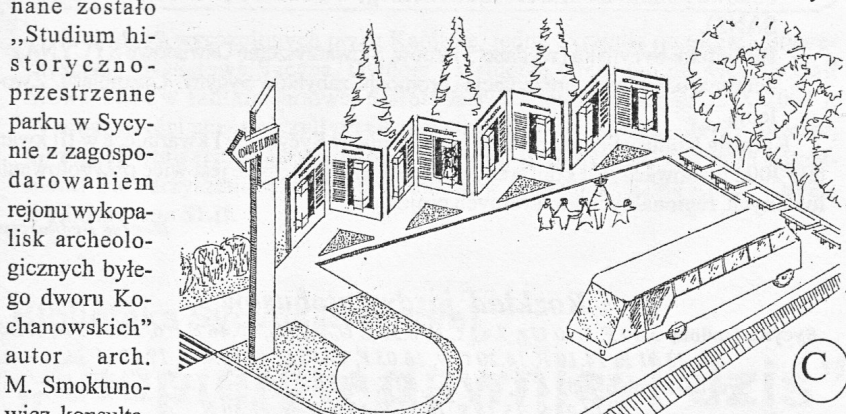
nego piaskowca z popiersiem, będzie mógł być rozbudowany poprzez uzupełnienie łukiem opartym na kolumnach doryckich. Propozycja ta ma na celu zaakceptowanie dwóch wariantów z twórczości J. Kochanowskiego: łacińskiego i rodzimego.

Kolumny są wyrazem bogatej twórczości w języku łacińskim. Łuk ukształtowany w formie rozrzeźbionego drzewa symbolizuje triumf poetyckiego słowa polskiego. Druga wersja rozbudowy pomnika zakłada zastosowanie fragmentu przeszła sklepienia krzyżowego.

Teren B – lokalizacji kapliczki wymaga wydzielenia własnościowego. Obecny stan jest zdecydowanie przypadkowy. Proponuje się nabycie na własność komunalną teren otaczający obelisk, którego ufundowanie wiąże się z upamiętnieniem bitwy pod Chocimiem i zaszczytnym udziałem Mikołaja Kochanowskiego, bratanka poety. Po lewej stronie obelisku zaprojektowano wizualną prezentację mapy Polski z początku XVII w. Po prawej stronie umieszczono podobną prezentację „Małej Ojczyzny” poety. Obelisk projektuje się otoczyć półkolem fryzu ze scenami bitwy Chocimskiej, druga część półkola wygrodzona jest niskim, ażurowym, kutym, metalowym ogrodzeniem, umożliwiającym wgląd do wnętrza wygrozdzenia.

Półkole fryzu akcentowane będzie na swoich końcach elementem pionowym – mieczem z tego okresu historycznego. Zespół tych form plastycznych połączony zostanie wydzieloną ścieżką, z projektowanym parkingiem, zlokalizowanym przy drodze przez wieś. Wschodnia strona parkingu przeznaczona została pod prezentację plastyczną kilku fraszek J. Kochanowskiego. Proponuje się przyjęcie w dużej skali rozłożonej książki, której poszczególne stronicie są ilustrowane w ażurach ścian – rzeźbami drewnianymi, związanymi z tematem każdej fraszki, której tekst będzie obok wypisany.

Teren C – po dawnym majątku w Sycynie, ma bogatą historię dzięki powiązaniom z rodziną Kochanowskich, zasługuje na trwałe miejsce w dziejach naszej kultury. W 1986 roku na zlecenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Radomiu wyko-

Koncepcja zagospodarowania placu (po starej szkole) parkingu na wysokości obelisku

autor arch. M. Smoktunowicz, konsultacja dr hab. M. Brykowska. Opracowanie

to zostało zatwierdzone do realizacji 23.06.1986 r. przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Radomiu. Od tego czasu nie doszło do realizacji tego wnikliwego i wartościowego projektu. Nastąpiły natomiast ubytki kilku elementów zagospodarowania. Rozebrana została murowana XX-wieczna dobudówka XIX-wiecznego dworu. Zaplanowano teren rysu XVI-wiecznego dworu. Projektuje się odtworzenie rysu rzutu fundamentów dworu Piotra Kochanowskiego. Z uwagi na to, że teren lokalizacji dworku charakteryzuje się znacznym spadkiem w kierunku północnym, zamierza się wykonać podniesienie terenu w obrębie dworku, z wykonaniem łagodnego oskarpowania. Na płaszczyźnie podniesionego terenu można dokonać odtworzenia rysu murów zabytkowego obiektu, bez konieczności penetracji i naruszenia pozostałych, autentycznych fragmentów fundamentów w ziemi.

Propozycja ta wymaga uzyskania akceptacji władz konserwatorskich.

Należy przeprowadzić prace renowacyjne parku zgodnie z przedstawioną w studium analizą dendrologiczną. Teren dworku XIX-wiecznego oznaczony będzie powierchnią białego piasku. Dojścia i obejścia wokół odtworzonego rzutu fundamentów XVI-wiecznego dworku, wyłożone warstwą piasku w kolorze żółtym. Z uwagi na likwidację dawnej dobudówki do dworku, projektuje się maleńki pawilon-kiosk, zlokalizowany w granicy działki szkolnej. W obiekcie tym można będzie nabyć okolicznościowe pamiątki.

Pożądane jest wykonanie ogrodzenia od drogi krajowej, zgodnie z projektem zamieszczonym w studium.

RENESANS I INTEGRACJA 2002

Wspólnie z Januszem Pulnarem opracowaliśmy wstępny projekt programu, który Pani Senator Wiesława Sadowska była uprzejma przedstawić senackiej Komisji Kultury. Rok 2004 będzie prawdopodobnie datą przyjęcia Polski do Unii Europejskiej. W 2004 przypada 520 rocznica śmierci, a w 2005 – 575 rocznica urodzin Jana Kochanowskiego. Lata te proponujemy ogłosić latami **Polskiej Odnowy Europejskiej**. Celem programu jest przypomnienie humanizmu odrodzenia, twórczości wielkiego poety, już wtedy obecności Polski i Polaków w Europie oraz szeroko pojęta edukacja europejska. Proponuje się:

- Powołanie **Narodowego Komitetu Polskiej Odnowy Europejskiej** pod auspicjami (Senatu i Sejmu RP, Prezydenta RP) i ogłoszenie lat 2002-2005 latami Polskiej Odnowy Europejskiej.
- Utworzenie silnej **sieci współdziałania polskich i europejskich miast i miejscowości** związanych z wybitnymi osiągnięciami i twórcami renesansu. Opracowanie i realizacja wspólnych europejskich projektów edukacyjnych, kulturalnych, naukowych, gospodarczych (w ramach programów UE).
- **Program edukacji młodzieży i dorosłych:**
 - upowszechnienie wiedzy o polskim i europejskim renesansie,
 - wprowadzenie przedmiotu nauczania – **współpraca europejska**,
 - powołanie **Europejskiego Uniwersytetu** w Sycynie (kształcenie specjalistów dla integracji i modernizacji wsi – modelowa wieś, system gospodarowania).
- **Edukacja medialna** (gazety, radio, telewizja, media lokalne).
- **Wydawnictwa, wystawy** (muzea, ośrodki kultury, biblioteki, stowarzyszenia).
- **Konkurs Moje miejsce w Europie.**
- Zgłoszone do tej pory inicjatywy:
 - budowa **pomnika Jana Kochanowskiego** w Radomiu (Stowarzyszenie RENESANS),
 - **Biblioteka Sycyńska** (wydano 5 tomów, Stowarzyszenie Oświatowe SYCYNA),
 - ochrona, odbudowa, prezentacja i promocja zabytków Sycyny, Czarnolasu, Zwolenia.

Komisja Kultury Senatu planuje posiedzenie w Sycynie w I kwartale, a w III kwartale 2002 planowana jest konferencja naukowa. Niezbędne jest więc przygotowanie lokalnych, regionalnych konkretnych projektów.

Henryk Bednarczyk

Rozkład jazdy autobusów

Sycyna-Radom 5.40 F, 7.10 U_r, 7.41 C_N, 8.20 C_U, 9.00 U, 10.46 N_F 6, 10.50 7_N, 12.55 R, 13.01 R, 14.10 F, 14.20 C_N, 16.05 F, 17.15 N, 18.55 C_N, 19.50 U

Sycyna-Zwolen 6.32 F_H, 6.43 S, 7.50 S, 8.12 S, 12.00 F_R, 12.52 F, 13.58 S, 14.27 S, 15.15 S, 16.51 F, 19.01 C_N, 21.30 N

Sycyna-Ciepielów 10.35 R_r, 10.35 R

Sycyna-Chotcza przez Tymienicę 17.15 C_N, 18.10 U

Sycyna-Lipsko przez Tymienicę 6.55 S, 7.05 N₇, 7.05 N_F 6, 10.40 F, 14.25 F

Sycyna-Lipsko przez Ciepielów 6.20 U, 8.20 F₆, 9.50 F, 12.10 F, 12.50 F_R, 13.10 C_U, 16.35 U

Sycyna-Mierzączka przez Jasieniec 7.30 S, 13.40 S

Sycyna-Siekierka przez Ciepielów 10.40 C_U

Sycyna-Solec przez Lipsko 14.55 N, 19.30 N

Sycyna-Tymienica przez Siekierkę 5.43 S, 15.45 F

Z W O L E Ń

Zwolen-Radom przez Gózd 4.30 F, 5.25 F, 5.30 C_U, 5.50 F, 6.40 N, 7.25 U_r, 7.45 F, 8.35 U_A, 9.15 U, 10.15 F, 11.00 N, 12.05 U, 14.25 F, 14.35 C_N, 15.30 F, 16.15 + N_r, 16.20 F, 17.30 N, 17.35 C_N_r, 19.10 C_N_r, 20.05 U_r, 19.40 N_P

Zwolen-Lublin przez Puławę 6.00 F, 7.50, 8.15, 8.50, 9.50 L_P, 11.50 N_P, 12.55 L_P, 14.50 N_P, 15.45 U_n 7, 16.10 N_P, 20.00 N_m P

Zwolen-Warszawa przez Kozienice 6.20 U_m r, 6.30 L_P, 8.40 U, 11.00 U_P, 15.00 + U_r, 17.25 N_n g P, 18.00 7 U

Zwolen-Tarnobrzeg 10.05 U_g, 18.35 U_P

Kozienice przez Pionki 15.15 U, 16.50 U, 19.50 C_U

Kozienice przez Garbatkę 5.35 B_U, 7.30 F, 8.20, 9.30

Kazanów przez Tczów, Brzezinki 14.00 S

Janowiec przez Grabów, Przyłek 5.45 F, 7.00 F, 8.00 C_N, 12.00 C_N

Laweczko przez Zielonkę 6.30 S, 11.40 F

Lucimia przez Przyłek 5.50 S, 7.45 F, 14.20 S, 16.10 S

g – nie kursuje 26 XII
m – nie kursuje 24 i 31 XII
n – nie kursuje 24 i 31 XII oraz w Wielką Sobotę
r – nie kursuje w Boże Ciało
+ – kursuje w dni świąteczne (niedz. i św.)
6 – kursuje w soboty

7 – kursuje w niedziele
C – kursuje w soboty, niedziele i święta
F – kursuje od poniedziałku do piątku
H – kursuje w okresie wakacji i ferii szk.
L – nie kursuje 25-26 XII i 1, w dwa dni św. wielkanocnych
N – nie kursuje 25 XII i 1 dzień Wielkanocy
P – kurs pospieszny
R – kursuje 1 XI
S – kursuje w dni nauki szkolnej

Zmarli

Paweł Piskorek – 2 października 2001 r.
Stefania Myśliwiec – 8 października 2001 r.
Andrzej Kramek – 28 listopada 2001 r.

Sycyna 2001 – Kronika

Styczeń – kwiecień – kursy: technologie informacyjne oraz kształcenie zintegrowane

29.03 – uchwałą Rady Gminy i Miasta Zwolenia – Publiczna Szkoła Podstawowa w Sycynie staje się znów 6-klasową.

09.04 – walne zebranie S.O. SYCYNA.

Kwiecień – Wiejski Ośrodek Wspierania Aktywności Społecznej – projekt SO Sycyna w programie Wojewody Mazowieckiego.

Kwiecień – czerwiec – S.O. Sycyna w programie Agroalternatywa Mazowsze 2000 (WUP w Warszawie). „Opracowanie oraz wdrożenie programu doradczego dla 22 samorządów powiatowych w zakresie diagnozowania potrzeb szkoleniowych na lokalnych rynkach pracy”.

Kwiecień – kurs technologie informacyjne w szkole.

16.05 – warsztaty dziennikarskie uczniów Gimnazjum Publicznego w Sydole (Wydawnictwo Instytutu Technologii Eksploatacji, Redakcja Słowa Ludu, Radio „Radom”.

Maj – czerwiec – Realizacja projektu „Poradnictwo i informacja zawodowa za pośrednictwem Internetu” – Agroalternatywa 2000 cz. II (Fundacja Rozwoju Polityki Społecznej).

16.06 – DNI SYCYNY: zlot harcerski, wręczenie stypendiów, bieg przełajowy, prezentacja III tomu Biblioteki Sycyńskiej – Maria Konopnicka „Wybór poezji”, występy artystyczne.

20.06 – seminarium naukowe – „Ochrona i prezentacja zabytków Sycyny”.

20.06 – inauguracyjne seminarium doktoranckie.

22.06 – obrzędy sobótkowe w Sycynie organizowane przez UGM w Zwoleniu

Czerwiec – wyróżnienie w konkursie „Złota Róża” przewodniczącego SLD za „Inicjatywy społeczne”.

Czerwiec – lipiec – program Leonardo da Vinci: nauczyciele Zespołu Szkół Rolniczych z wizytami studyjnymi w Hiszpanii i Niemczech.

Czerwiec – lipiec – wizyta S.O. Sycyna w Austriackich Uniwersytetach Ludowych.

Lipiec – rozpoczęcie przygotowań do Mazowieckiego projektu edukacji ekologicznej – „Co się dzieje w gniazdach”.

Lipiec – zgłoszenie projektu „Mała integracja lokalna i europejska na wsi” w konkursie Małych Grantów Delegatury Komisji Europejskiej w Warszawie.

Lipiec – sierpień – wakacje z komputerem w bibliotece w Sycynie (codziennie 15 do 30 uczestników).

Październik – grudzień – Agroalternatywa Mazowsze 2001, realizacja projektu: „Poradnictwo zawodowe oraz wspieranie przedsiębiorczości” (7 powiatów południowego Mazowsza).

26.10 – prezentacja IV tomu Biblioteki Sycyńskiej – „Sycyna gniazdo ojczyste Jana Kochanowskiego”

26.10 – prezentacja V tomu Biblioteki Sycyńskiej monografii „Ciepielów dawniej i dziś”.

23.11 – „Skrzydła 2001” nagroda Słowa Ludu dla S.O. SYCYNA.

Październik – grudzień – kurs technologie informacyjne w szkole.

26.11 – publikacja raportu z badań „Diagnoza potrzeb edukacyjnych powiatowego rynku pracy”.

26.11 – seminarium naukowe „Rynek pracy a kształcenie zawodowe na Mazowszu”.

Redakcja: Aldona Jaskulska (redaktor naczelny), Henryk Bednarczyk, Teresa Piłta, Maria Gajownik, Marcin Olifrowicz, Jacek Pacholec, Tomasz Kupidura, Lucyna Bienkowska.
Wydawca: Stowarzyszenie Oświatowe Sycyna – Sycyna 126, 26-700 Zwolen, tel. (048) 676-25-43

Druk Więści Sycyny w 2001 roku był dofinansowany przez Wojewodę Mazowieckiego w ramach projektu Wiejski Ośrodek Wspierania Aktywności Społecznej